

APSTIPRINU

Direktors A. Vilks

2016. gada _____

Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbības publiskais pārskats

2015. gads

Latvijas Nacionālā bibliotēka

2016

Saturs

1.	Pamatinformācija	4
1.1.	Iestādes juridiskais statuss un darbības mandāts	4
1.2.	Galvenie darbības virzieni, mērķi un uzdevumi	5
1.3.	Galvenie uzdevumi 2015. gadā	6
2.	Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	8
2.1.	Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums	8
2.2.	ES un citu ārvalstu fondu un programmu finansēti projekti	11
2.3.	Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi	13
2.4.	Galvenās aktivitātes, to mērķi un sasniegtie rezultāti	13
3.1.	Veiktie pētījumi	23
3.2.	Pakalpojumi	24
3.3.	Uzlabojumi institūcijas vadībā un organizācijā	28
3.	Personāls	28
4.	Komunikācija ar sabiedrību	29
5.	Plānotie pasākumi 2016. gadā	30

Lietotie saīsinājumi

Saīsinājums	Apraksts
AACR2	<i>The Anglo-American Cataloguing Rules</i> (Angļu-amerikāņu katalogizēšanas standarts)
Aleph	Integrētā bibliotēku informācijas sistēma
AsiaRes	Baltijas Austrumāzijas pētniecības centra bibliotēka
DOM	<i>Digital Object Management System</i> (Digitālo objektu pārvaldības sistēma)
EBLIDA	<i>The European Bureau of Library, Information and Documentation Associations</i> (Eiropas Bibliotēku informācijas un dokumentācijas asociācija)
EIFL	<i>Electronic Information for Libraries</i> (Bibliotēku Elektroniskās informācijas konsorcijs)
ES	Eiropas Savienība
Europeana	Eiropas digitālā bibliotēka
IT	Informācijas tehnoloģija
ISBN	<i>International Standard Book Number</i> (starptautiskais grāmatu standartnumurs, ko izmanto monogrāfijas tipa izdevumiem)
ISMN	<i>International Standard Music Number</i> (starptautiskais nošizdevumu standartnumurs, ko izmanto nošizdevumu identifikācijai)
ISNI	<i>International Standard Name Identifier</i> (Starptautisko vārdu/nosaukumu standartidentifikators)
ISSN	<i>International Standard Serial Number</i> (starptautiskais seriālizdevumu standartnumurs)
KM	Latvijas Republikas Kultūras ministrija
MARC	<i>MAchine-Readable Cataloging</i> (kataloga ierakstu veidošanas standarts)
NAPLE	<i>National Authorities of Public Library in Europe</i> (Eiropas Publisko bibliotēku pārvaldības organizāciju forums)
Latgales CB	Latgales Centrālā bibliotēka
LLU	Latvijas Lauksaimniecības universitāte
LNA	Latvijas Nacionālais arhīvs
LNB	Latvijas Nacionālā bibliotēka
LNDB	Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka
LU	Latvijas Universitāte

LU AB	Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka
LUB	Latvijas Universitātes Bibliotēka
RDA	<i>Resource Description and Access</i> (aprakstošo metadatu standarts)
RSU	Rīgas Stradiņa universitāte
TSI	Transporta un sakaru institūts
UDK	<i>Universal Decimal Classification</i> (bibliogrāfiskā klasifikācijas sistēma)
VIAF	<i>Virtual International Authority File</i> (Virtuālā Starptautiskā autoritatīvā datne)
VKKF	Valsts Kultūrkapitāla fonds
VVBIS	Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma

1. Pamatinformācija

1.1. Iestādes juridiskais statuss un darbības mandāts

Latvijas Nacionālā bibliotēka ir tiešās pārvaldības organizācija un atrodas Kultūras ministrijas pārraudzībā, kas darbojas saskaņā ar likumu “Par Latvijas Nacionālo bibliotēku”, 2006. gada 30. maija Ministru kabineta noteikumiem Nr.436 “Latvijas Nacionālās bibliotēkas nolikums” un citiem Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem.

Likums “Par Latvijas Nacionālo bibliotēku” nosaka, ka LNB ir Latvijas Republikas vispārpieejama universāla zinātniskā bibliotēka, kas kalpo visas nācijas intelektuālajai attīstībai; visu Latvijas Republikas iespieddarbu glabātāja, nacionālo bibliogrāfisko resursu veidotāja un valsts bibliotēku sistēmas attīstības centrs, Latvijas Republikas nacionālās bagātības sastāvdaļa; LNB krājumi un datubāzes ir vispārpieejams valsts īpašums. LNB pārstāv Latviju ar bibliotēku darbu saistītajās starptautiskajās organizācijās, piedalās nozares starptautisko programmu izstrādē un īstenošanā, starpvaldību un tiešajos līgumos noteiktajā kārtībā sadarbojas ar ārvalstu bibliotēkām.

Saskaņā ar “Bibliotēku likumu” bibliotēkām, tai skaitā LNB, ir šādas funkcijas:

- Veikt pasaules kultūras mantojuma – iespieddarbu, audiovizuālo izdevumu, rokrakstu un citu dokumentu – uzkrāšanu, sistematizēšanu, katalogizēšanu, bibliografēšanu un saglabāšanu;
- Nodrošināt bibliotēkas krājumā esošās informācijas publisku pieejamību un izmantošanu un sniegt bibliotēkas pakalpojumus.

Saskaņā ar likumu „Par Latvijas Nacionālo bibliotēku” LNB ir šādas pamatfunkcijas:

- Veidot nacionālo publikāciju krājumu, nodrošināt tā izmantošanu un pastāvīgu saglabāšanu nākamajām paaudzēm;
- Veidot Latvijas attīstībai nozīmīgu ārvalstu publikāciju krājumu un nodrošināt tā izmantošanu;

- Atbildēt par nacionālās bibliogrāfijas attīstību un organizēt un veidot Latvijas bibliotēku kopkatalogu sistēmu;
- Veicināt valsts bibliotēku attīstību, to efektīvu un lietderīgu darbību, sekmēt nozares teorētisko un lietišķo attīstību;
- Veikt zinātniskās pētniecības darbu bibliotēkzinātnē, bibliogrāfijā un grāmatzinātnē.

Saskaņā ar “Obligāto eksemplāru likumu” LNB ir tiesības un pienākums saņemt un saglabāt visus Latvijas iespieddarbus, nekonvencionālo literatūru, elektroniskos izdevumus un tiešsaistes publikācijas.

1.2. Galvenie darbības virzieni, mērķi un uzdevumi

Lai īstenotu funkcijas, kas LNB deleģētas normatīvajos aktos, un realizētu LNB misiju un vīziju, LNB īsteno darbību sešos galvenajos darbības virzienos:

1. LNB kā sabiedrībai atvērta kultūras, zinātnes un izglītības centrs.

Mērķis: kļūt par ikvienam pieejamu modernu pasaules līmeņa informācijas, izglītības, zinātnes, kultūras un komunikācijas centru, nodrošinot pozitīvu jaunās ēkas apmeklējuma pieredzi.

Uzdevumi:

- 1.1. Nodrošināt pozitīvu jaunās ēkas apmeklējuma pieredzi;
- 1.2. Rīkot augstvērtīgas bibliotēkas norises;
- 1.3. Nodrošināt platformu sadarbības partneru norisēm.

2. LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība.

Mērķis: nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku nacionālā krājuma vākšanu un ilgtermiņa saglabāšanu kā tradicionālā, tā digitālā formā, kā arī mērķtiecīgu un kvalitatīvu nozaru un speciālo krājumu attīstību.

Uzdevumi:

- 2.1. Nodrošināt pēc iespējas pilnīgāku nacionālā krājuma vākšanu;
- 2.2. Mērķtiecīgi un kvalitatīvi attīstīt nozaru un speciālos krājumus;
- 2.3. Veikt krājuma digitalizāciju un būtiski palielināt LNDB pieejamo resursu apjomu;
- 2.4. Nodrošināt digitālā un fiziskā krājuma ilgtermiņa saglabāšanu.

3. Nacionālā bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma.

Mērķis: attīstīt un organizēt digitālajā vidē nacionālo publicēto mantojumu aprakstošos datus, autoritatīvos datus un kontrolētās vārdnīcas, iespējami kvalitatīvi nodrošinot lasītāju meklēšanas un resursu identifikācijas vajadzības.

Uzdevumi:

- 3.1. Nodrošināt aprakstošo metadatu kvalitāti un plašu aptvērumu, bagātināt bibliotēkas datus no ārējiem datu avotiem un radīt jaunus datu pakalpojumus;

- 3.2. Attīstīt kontrolētās vārdnīcas un pilnveidot bibliotēku zināšanu organizācijas sistēmu;
- 3.3. Nodrošināt LNB datu atbilstību mūsdienu prasībām un attīstības tendencēm.

4. LNB informācijas pakalpojumi sabiedrībai.

Mērķis: nodrošināt kvalitatīvus un dažādu mērķgrupu vajadzībām atbilstošus informācijas pakalpojumus kā bibliotēkas telpās, tā digitālajā vidē.

Uzdevumi:

- 4.1. Nodrošināt augstu pakalpojumu kvalitāti, uzsākot darbu jaunajā ēkā;
- 4.2. Attīstīt pakalpojumus atbilstoši mērķgrupu vajadzībām;
- 4.3. Attīstīt bibliotēkas sniegtos e-pakalpojumus.

5. LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs.

Mērķis: attīstīties kā bibliotēku un grāmatniecības nozares līderiem, sniegt bibliotēku sistēmai nepieciešamos atbalsta pakalpojumus un attīstīties kā starpnozaru kompetences centram digitalizācijas jomā.

Uzdevumi:

- 5.1. Būt Latvijas bibliotēku sistēmas līderim;
- 5.2. Attīstīt LNB kā atmiņas institūciju sadarbības platformu un starpnozaru kompetenču centru Latvijas un starptautiskajā mērogā;
- 5.3. Attīstīt LNB kā letonikas, nacionālās identitātes, informācijas un kognitīvo zinātņu pētniecības centru, kā arī kā bāzi nacionālās kultūras pētniecībai un digitālo humanitāro zinātņu infrastruktūras izveides līderi;
- 5.4. Veicināt grāmatniecības attīstību un stiprināt sadarbību ar izdevējiem.

6. LNB kā mūžizglītības, rakstpratības un informācijpratības centrs.

Mērķis: atbalstīt sabiedrības rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības attīstības procesus.

Uzdevumi:

- 6.1. Atbalstīt rakstpratības uzlabošanu;
- 6.2. Atbalstīt informācijpratības uzlabošanu;
- 6.3. Atbalstīt mūžizglītību.

1.3. Galvenie uzdevumi 2015. gadā

Normatīvā regulējuma pilnveide

2015. gadā jāturpina darbs pie jauna likuma par LNB izstrādes un tālākas virzīšanas, kā arī pie jauna LNB nolikuma (MK noteikumiem).

Jāiniciē un jāvirza būtiski grozījumi Obligātā eksemplāra likumā, kas atvieglotu e-izdevumu obligāto eksemplāru savākšanu.

Jāizskata iespēja izstrādāt MK noteikumus par digitālo kultūras mantojumu.

Latvijas Republikas Simtgades pasākumi

2015. gadā jāturpina iesāktais darbs pie Latvijas Nacionālās enciklopēdijas izveides: jāizveido enciklopēdijas padome, zinātniskā padome un redakcija; jāpielāgo un jāpilnveido tehnoloģiskā platforma; jāizstrādā satura veidošanas vadlīnijas un jāveido enciklopēdijas saturs.

Jāveic Latvijas 100gades pasākumu programmas sagatavošana: jāuzsāk pētījumu programmas īstenošana un pasākumu gatavošana; jānodrošina atbalsts Latvijas Kultūras kanona popularizēšanai; jāuzsāk monogrāfijas par LNB 100gadi izstrāde.

Kultūras mantojuma digitalizācija

2015. gadā LNB jāizveido Digitālā kultūras mantojuma kompetences centrs, kura galvenās funkcijas ir veidot digitalizācijas vadlīnijas, standartus un terminoloģiju, konsultēt, apmācīt, pārņemt labākās prakses pieredzi un īstenot starptautisko sadarbību.

LNB ir kompetentā institūcija Latvijā par bāreņdarbu autortiesību regulējuma ievērošanu. Tā ietvaros jāizstrādā bāreņdarbu rūpīgās meklēšanas vadlīnijas, jāizveido datubāze un jānodrošina tās uzturēšana.

Jānodrošina jaunā plānošanas perioda ES struktūrfondu sekmīga piesaiste kultūras mantojuma digitalizācijai, t.sk. aktīvi jāpiedalās programmas koncepcijas un projekta pieteikuma izstrādē, respektējot un līdzsvarojot visu kultūras nozaru vajadzības.

Jāpaplašina digitāli dzimušā mantojuma vākšana, it sevišķi Latvijā radītu e-izdevumu apzināšana un savākšana.

Jāveido jaunas digitālās kolekcijas un e-pakalpojumus: Raiņa un Aspazijas kolekcija (inovatīvu tehnoloģiju adaptēšanas un sadarbības projekts), nacionālais zinātnisko publikāciju repozitorijs *Academia (Open Access)*, trimdas fotoattēlu kolekcija, Kultūras kanona jaunā mājas lapa un LNDB vienotais resursu meklētājs.

LNB pakalpojumu attīstība

Sekmīgi jāatsāk pakalpojumu sniegšanu pilnā apmērā pēc ES Prezidentūras, t.sk. jāpārskata lasītavu iekārtojums un krājumu izvietojums.

Jāizvērtē iespējas testa režīmā uzsākt lasītāju apkalpošanu 24/7 režīmā.

Jāoptimizē ēkas izmantošanas izmaksas un jāpalielina pašu ieņēmumus, īstenojot mārketinga stratēģiju un biznesa plānu.

Bibliotēku nozares attīstība

Jāattīsta nacionālie bibliogrāfiskie resursi, t.sk. jāīsteno RDA (*Resource Description and Access*) standarta ieviešanas plānu.

Jāuzsāk bibliotekāru neformālās izglītības eksaminācijas centra izveide.

Jāīsteno rakstpratības, lasītprasmes, informācijpratības un mediju pratības programmas, t.sk. jāturpina *Bērnu un jauniešu žūrijas* programmas īstenošana (t.sk. piesaistot latviešu diasporu ārzemēs),

jāattīsta sadarbība studentu un jauno zinātnieku informācijpratības pilnveidē, jāīsteno skolotāju informācijpratības apmācību programma.

Jāpiedalās VVBIS (Gaismas tīkls – 2) projekta koncepcijas īstenošanā.

Publisko pasākumu programma

Jāīsteno ES Prezidentūras programmas pasākumi, t.sk. EBLIDA konference, *Europeana* darbseminārs un Raiņa-Aspazijas konference.

Jāizveido Grāmatniecības muzeja ekspozīcijas koncepcija un jāuzsāk realizācija, lai to atklātu 2016. gadā.

Jāattīsta LNB organizēto pasākumu programma, t.sk. jānodrošina starptautisku un lokālas nozīmes konferenču un semināru norise, jāveido izstādes, seminārus, akadēmiskos lasījumus u.c. pasākumus.

2. Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

LNB finansējums noteikts saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2015. gadam”.

Nr.	Finansiālie radītāji	2014. gads, EUR (faktiskā izpilde)	2015. gads, EUR	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	12 764 158	8 744 664	8 828 668
1.1.	dotācijas	12 307 731	8 467 706	8 292 972
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	319 150	142 287	435 517
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	31 080	128 531	84 350
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	106 197	6 140	6 140
2.	Izdevumi (kopā)	11 070 367	9 126 382	9 790 720
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	9 030 695	8 804 170	8 920 882
2.1.1.	kārtējie izdevumi	9 004 089	8 617 327	8 802 956
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	10 954	171 191	102 274
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	15 652	15 652	15 652
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	1 632 291	322 212	592 826

Īstenotās valsts budžeta programmas un apakšprogrammas

Nr.	Rādītāja nosaukums	Apstiprināts likumā (plānotais, EUR)	Faktiskā izpilde (EUR)
21.00.00 Kultūras mantojums			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	7 842 974	8 037 360
1.1.	dotācijas	7 700 687	7 601 843
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	142 287	435 517
2.	Izdevumi (kopā)	8 154 098	7 937 567
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	7 877 685	7 661 154
2.1.1.	kārtējie izdevumi	7 862 033	7 645 502
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0
2.1.3.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	15 652	15 652
2.1.4.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	276 413	276 413
22.02.00 Kultūras projekti un investīcijas – Kultūras pasākumi, sadarbības līgumi un programmas			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	113 872	104 651
1.1.	dotācijas	113 872	104 651
2.	Izdevumi (kopā)	113 872	104 651
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	106 872	97 651
2.1.1.	kārtējie izdevumi	106 872	97 651
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	7 000	7 000
22.05.00 Kultūras projekti un investīcijas – Valsts vienotā bibliotēku informācijas sistēma			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	107 189	107 087
1.1.	dotācijas	107 189	107 087
2.	Izdevumi (kopā)	107 189	107 087
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	107 189	107 087
2.1.1.	kārtējie izdevumi	107 189	107 087
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0
22.10.00 Kultūras projekti un investīcijas – Nevalstisko organizāciju atbalsts un sabiedrības integrācijas politikas īstenošana			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	49 923	48 915
1.1.	dotācijas	49 923	48 915
2.	Izdevumi (kopā)	49 923	48 915
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	27 003	25 996
2.1.1.	kārtējie izdevumi	27 003	25 996
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	22 920	22 919
25.02.00 Valsts kultūrkapitāla fonda programmu un projektu konkursi			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	9 690	9 689
1.1.	dotācijas	9 690	9 689
2.	Izdevumi (kopā)	9 690	9 689

2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	9 690	9 689
2.1.1.	kārtējie izdevumi	9 690	9 689
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0
70.07.00 Eiropas Savienības Rīcības programma mūzikglītības jomā 2007.-2013.gadam un Eiropas Savienības augstākās izglītības sadarbības programmas <i>Tempus</i> un <i>Erasmus Mundus</i> .			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	87 354	34 862
1.1.	transferti	87 354	34 862
1.2.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	125 627	69 400
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	125 627	69 400
2.1.1.	kārtējie izdevumi	30 843	15 509
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	94 784	53 891
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0
70.11.00 Dalība Eiropas Savienības izglītības sadarbības projektos.			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	103 589	64 206
1.1.	transferti	0	0
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	103 589	64 206
2.	Izdevumi (kopā)	109 937	70 611
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	107 846	68 520
2.1.1.	kārtējie izdevumi	31 439	20 137
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	76 407	48 383
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	2 091	2 091
70.15.00 Eiropas Savienības programmas Erasmus+ projektu īstenošanas nodrošināšana.			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	5 469	5 029
1.1.	transferti	5029	5029
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	440	0
2.	Izdevumi (kopā)	5 469	4 970
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	5 469	4 970
2.1.1.	kārtējie izdevumi	5 469	4 970
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0
73.06.00 Pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansētie projekti.			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	26 002	21 643
1.1.	dotācijas	1 500	1 499
1.2.	ārvalstu finanšu palīdzība	24 502	20 144
2.	Izdevumi (kopā)	35 338	24 673
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	35 338	24 673
2.1.1.	kārtējie izdevumi	35 338	24 673
2.1.2.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0
96.00.00 Latvijas prezidentūras Eiropas savienības Padomē nodrošināšana 2015.gadā			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	392 462	389 086
1.1.	dotācijas	300 056	296 941

1.2.	transferti	92 406	92 145
2.	Izdevumi (kopā)	392 462	389 086
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	392 462	389 086
2.1.1.	kārtējie izdevumi	392 462	389 086
2.1.2.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0
2.1.3.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	0
Cits budžets - Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošana			
2.	Izdevumi (kopā)	0	1 001 294
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	0	453 667
2.1.1.	kārtējie izdevumi	0	453 667
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	0	547 627
Ziedojumi un dāvinājumi			
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	6 140	6 140
1.1.	Juridisko personu ziedojumi un dāvinājumi naudā	6 140	6 140
1.2.	Fizisko personu ziedojumi un dāvinājumi naudā	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	22 777	22 777
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	8 989	8 989
2.1.1.	kārtējie izdevumi	8 989	8 989
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	13 788	13 788

2.2. ES un citu ārvalstu fondu un programmu finansēti projekti

2015. gadā LNB uzsāka un turpināja realizēt sekojošus ES struktūrfondu un programmu un citu ārvalstu fondu un programmu finansētus projektus:

- Turpināta projekta “Europeana Skaņieraksti” (Eiropas Konkurētspējas un inovācijas ietvarprogrammas Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas politikas atbalsta programmas) realizācija, kura galvenais mērķis ir palielināt audio un ar audio saistītu objektu skaitu digitālajā bibliotēkā *Europeana*. Projekta realizācija turpināsies līdz 2017. gadam. 2015. gadā projekta ietvaros tika sagatavoti materiāli virtuālajai izstādei *Europeana* portālā par skaņu ierakstu atskaņotājiem; prezentācijas par projektu sniegtas *IASA Nordic* sanāksmē Kopenhāgenā un Eiropas Mūzikas Forumā (*European Music Forum*) Rīgā; sagatavoti bloga raksti *Europeana Sounds* mājaslapai angļu valodā par Jāņiem, Baltijas Audiovizuālo Arhīvu Padomes konferenci un Latvijas himnu. Projektā agregēti pirmie aptuveni 1000 objekti, kuru metadati jau ir publicēti *Europeana* portālā.
- Turpināta projekta “Europeana Laikraksti” (Eiropas Konkurētspējas un inovācijas ietvarprogrammas Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas politikas atbalsta programmas) realizācija, kas noslēdzās 2015. gada 31.martā. Projekta galvenais mērķis ir radīt vienotu piekļuvi Eiropas digitalizētajiem laikrakstiem. 2015. gadā tika nodrošināta projekta rezultātu publicitāte.
- Turpināta projekta “Europeana DSI” (ES CEF-TC-2014) realizācija. Projekts noslēgsies 2016. gada maijā, un tā galvenais mērķis ir Eiropas digitālās bibliotēkas *Europeana 2020*

stratēģijā noteikto prioritāšu īstenošana un Eiropas mēroga savienojamības un sadarbības nodrošināšana visām Eiropas kultūras mantojuma institūcijām, nodrošinot efektīvus risinājumus Eiropas kultūras mantojuma digitālo resursu pieejamībai. 2015. gadā LNB ir izstrādājusi *Europeana* rekomendāciju “Creative Industries: Draft Policy Recommendation” melnrakstu, kā arī pilnveidojusi šo dokumentu, balstoties uz *Europeana* un Eiropas kultūras un atmiņas institūciju ekspertu darba grupas ieteikumiem.

- 2015. gadā sadarbībā ar SIA „IKT kompetences centrs” un AS “Datorzinību centrs” turpinājās un jūnijā noslēdzās ERAF līdzfinansēta projekta “Datu masīvu kvalitātes analizēšanas un uzlabošanas tehnoloģijas” realizācija. Projekta mērķis bija veikt pētījumus datu kvalitātes jomā, iegūt jaunas zināšanas un izstrādāt jaunus tehnoloģiskus risinājumus datu kvalitātes analīzei un paaugstināšanai.
- Projekta “Konference “Atvērtā zinātne – zinātnieku ieguvumi 21. gadsimtā”, FOSTER” (ES FP7) galvenais mērķis bija informēt Latvijas akadēmisko sabiedrību par atvērtās piekļuves (*Open Access*) kustību, tās sniegtajām iespējām un priekšrocībām, aktualizēt atvērtās piekļuves risinājumu aktīvāku ieviešanu Latvijas akadēmiskajā vidē. Tā ietveros noorganizēta un 2015. gada 20. oktobrī LNB Konferenču centrā notika starptautiska konference „Atvērtā zinātne – pētnieku ieguvums 21. gadsimtā” sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti un Latvijas Universitāti. Konferenci apmeklēja 120 dalībnieki – jaunie pētnieki, zinātnieki, studenti. Speciāls darba seminārs tika veltīts arī bibliotekāriem.
- 2015. gada 31. martā noslēdzās projekta „Bibliotēkas – mūžizglītības rezultātu izmantotājas un izplatītājas – atbalsts Mūžizglītības programmas rezultātu ilgtspējai” (Di-XL) (ES Mūžizglītības programma) realizācija. Projektā veikta mūžizglītības organizāciju un bibliotēku sadarbības modeļa izstrāde un testēšana, apkopoti labās prakses piemēri 5 konsorcijs valstīs, sagatavots metodiskais materiāls modeļa pielietošanai. Metodiskais materiāls publicēts partnervalstu un angļu valodās, ar materiālu un projekta rezultātiem iepazīstinātas visas partnervalstu un ES valstu nacionālās bibliotēkas un Mūžizglītības programmas nacionālās aģentūras. Organizēta projekta noslēguma konference ar plašu Eiropas valstu bibliotekāru un mūžizglītības sektoru dalībnieku piedalīšanos.
- Programmas *Nord Plus* projekta “Pieaugušo informācijpratības kompetenču veicināšana: partnerība mācību pieeju un programmu dažādošanai” galvenais mērķis ir izstrādāt jaunus sadarbības pasākumus starp Baltijas valstīm un Ziemeļvalstīm mācību pieeju un programmu dažādošanai pieaugušo informācijpratības mācību praksē. Sagatavošanās vizīšu ietvaros 2015. gada novembrī un decembrī tika īstenotas 2 LNB darbinieku vizītes uz Igauniju (Igaunijas Nacionālo bibliotēku) un Somiju (Helsinki Pilsētas bibliotēku un Turku Pilsētas bibliotēku). Tikšanās rezultātā tika sagatavots projekta pieteikums *Nord Plus* programmai.
- 2015. gadā tika uzsākta projekta “LNB personāla profesionālā pilnveide jaunu informācijpratības mācību programmu uzsākšanai Latvijā” (Erasmus+, KA1) īstenošana, kas ilgs līdz 2016. gada augustam. Projekta mērķis ir uzlabot darbinieku prasmes informācijpratības programmu sagatavošanā, kā arī mācību nodarbību īstenošanā, tādejādi

sniedzot ieguldījumu Latvijas sabiedrības informācijpratības līmeņa paaugstināšanā. Īstenotas 2 mobilitātes pasākumi – Čehijā (Prāgā) un Somijā (Helsinki, Tartu).

- 2015. gadā tika uzsākta projekta “Andragoģija: tālmācības sistēma bibliotekāriem” (Erasmus+, KA2) realizācija, kas ilgs līdz 2017. gada augustam. Projekta mērķis ir izstrādāt virtuālu andragoģijas mācību vidi, kurā tiks iekļauti andragoģijas mācību kursa materiāli visās partneru valstu valodās, kā arī angļu valodā, kas mācības padarīs plaši pieejamas bibliotekāru sabiedrībai starptautiski.

2.3. Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi

Fizisko personu ziedojumi – nav.

Juridisko personu ziedojumi:

Ziedotājs	Summa (EUR)	Mērķis
Taipejas Misija Latvijas Republikā, pārstāvniecība	4 000	Izstādei “Civilizācijas nospiedumi”
Borisa un Ināras Teterēvu fonds, nodibinājums	2 140	Mākslas izdevumu kolekcijas “Izcilie mākslas meistari: pagātne un mūsdienas” LNB Mākslas lasītavas krājuma iegādei
Kopā:	6 140	

2.4. Galvenās aktivitātes, to mērķi un sasniegtie rezultāti

LNB darbības galvenos mērķus un sasniedzamos rezultātus nosaka 2014. gada sākumā pieņemtā “Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbības stratēģija 2014.-2018. gadam”.

1. darbības virziens: LNB kā sabiedrībai atvērts kultūras, zinātnes un izglītības centrs.

Neskatoties uz pieejamo telpu ierobežotību ES Prezidentūras laikā pirmajā pusgadā, 2015. gadā LNB jaunajā ēkā notika ievērojams skaits kultūras pasākumu: 45 izstādes, 19 koncerti, vairāk nekā 100 konferences, semināri, diskusijas, lasījumi, grāmatu atvēršanas u.c. pasākumi.

2015. gadā jaunajā LNB ēkā tika novadītas ekskursijas 2 110 interesentu grupām, t.sk. 589 grupām svešvalodās (angļu, krievu, vācu), kurās piedalījās kopā 32 474 dalībnieki, t.sk. 8 017 viesi no citām valstīm. ES Prezidentūras laikā un arī pēc tam LNB apmeklēja daudzi augsta līmeņa ārvalstu viesi, t.sk. Pasaulē Intelaktuālā īpašuma organizācijas (WIPO) ģenerāldirektors Francis Gurijs (Gurry), Eiropas Patentu Biroja (EPO) Prezidents Benua Batistelli, arhitekts Meinhardts fon Gerkāns, lords Viglijs (Wigley) un augsta līmeņa Ukrainas amatpersonas.

2015. gadā LNB uzņēma vairākus starptautiskus pasākumus, t.sk. 17.-18. martā tika organizēta *Europeana* partneru tikšanās un starptautiskais pasākums „Europeana for Education and Creative Industry”, kuru apmeklēja 65 dalībnieki no 24 pasaules valstīm; 7.-8. maijā tika organizēta ikgadējā Eiropas Bibliotēku informācijas un dokumentācijas asociācijas EBLIDA un Eiropas Publisko bibliotēku pārvaldības organizāciju foruma NAPLE 23. starptautiskā konference „Veidojot lasītāju Eiropu” (*Building a Europe of Readers*), konferenci apmeklēja 97 dalībnieki no 28 pasaules valstīm; 12.-13. oktobrī tika organizēts Baltijas bibliotekāru kongress (CoBAL 10) “Bibliotēkas sabiedrībā” un 12.-14. oktobrī starptautiskās bibliotēku organizācijas EIFL Ģenerālā Asambleja.

2015. gada 1.-2. maijā ES Prezidentūras ietvaros LNB organizēja starptautisku starpdisciplināru konferenci „Starp patiesību un varu: rakstnieku dažādās lomas Eiropas vēsturē”, kas bija veltīta Raiņa un Aspazijas jubilejai. Konference pulcēja vairāk kā 270 dalībniekus no Latvijas un citām valstīm.

Sadarbībā ar IZM Valsts izglītības satura centru tika organizēta konference “Pirmsskola, sākumskola, lasīšana, patikšana”, kuru apmeklēja vairāk nekā 400 dalībnieki lai noklausītos vadošo speciālistu priekšlasījumus un piedalītos praktiskās nodarbībās par lasīšanas prasmēm, problēmām un lasīšanas veicināšanas programmām, izmēģinātu praktiski dažādas metodiskas pieejas, kas noder strādājot kā skolā, tā bibliotēkā.

2015. gadā tika speciāli aprīkotas darba telpas cilvēkiem ar redzes traucējumiem, iekārtota *Telpas -15+*, atklātas *AsiaRes* bibliotēkas lasītava un J.F.Kenedija lasītava.

2015. gadā Nozaru literatūras centrs sadarbībā ar Latvijas antropologu biedrību uzsāka akadēmisko lasījumu ciklu “Stāsti par cilvēku”, kura mērķis ir iepazīstināt sabiedrību ar Latvijā un ārvalstīs veiktajiem antropoloģiskajiem pētījumiem un veicināt starpdisciplināru sadarbību. Cikla ietvaros, piedaloties vadošajiem Latvijas un ārvalstu antropologiem, notika četri lasījumi: “Mednieki vācēji, dalīšanās ar pārtiku un evolūcija”; “Piesavinājums, pielāgošanās, imperiālā nostalgija un (tumšādaine) Āfrikas “citi””; “Pēc pilsētas izsalkušie: Amazones modernitātes analīze no bērnu skatpunkta”; “Apšaubot iedzimtās vardarbības mitoloģiju: kā uzskati par cilvēka dabu veido mūsu pasauli”.

AsiaRes bibliotēkas lasītavā sadarbībā ar LU notika gan ārvalstu vieslektoru, gan universitātes mācībspēku lekcijas: “Pusnaktī rakstot: Čjin dinastijas sieviešu romāni dzejā”; “Kādēļ mums vajadzīgi citi, lai mēs spētu būt mēs paši? “Attiecību Es” senajā konfūcisma ētikā un mūsdienās”; “Dzeja kā budistu prakse viduslaiku Japānā”; “Klasiskā Ķīnas dzeja 20. gs. tulkojumos Rietumu valodās”.

Plašu rezonansi no mēdiju puses un apmeklētāju atzinību iemantoja izstāde “Pāri Baltijas jūrai: 1944-1945”, kas veltīta Zviedrijā nonākušo bēgļu un bēgļu laivu pārcēlāju piemiņai, kuras ietvaros noorganizēti arī vairāki pavadošie pasākumi, tostarp vēsturnieku zinātniskie priekšlasījumi par bēgļu gaitām no Latvijas teritorijas Otrā pasaules kara laikā, režisora Pētera Krilova dokumentālās filmas “Uz spēles Latvija” demonstrācija un diskusija ar režisoru par filmas tapšanu.

Sadarbībā ar Latvijas Republikas Pilsoņu kongresu tika veidota izstāde “Pilsoņu kongresa 25 gadu atcerei”, kas dokumentālo liecību veidā ļāva izsekot pilsoņu kustības veidošanās vēsturei un Latvijas Republikas Pilsoņu Kongresa galvenajiem darbības virzieniem.

Lielu apmeklētāju interesi izraisīja LNB, LU un Taipejas misijas veidotā izstāde “Civilizācijas nospiedumi: grāmatu kultūra literārajā Ķīnā”.

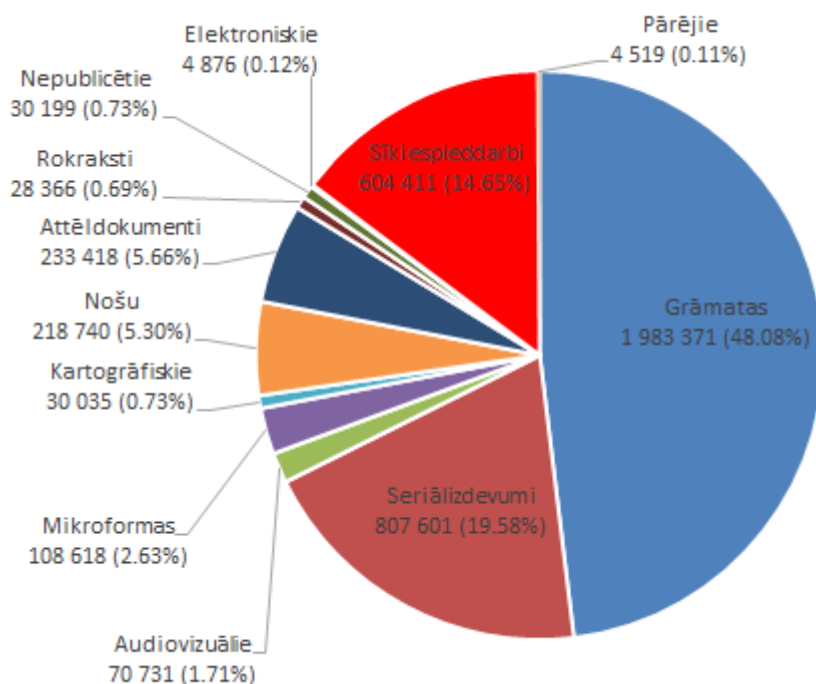
Visa gada garumā Mākslas un mūzikas centra izstāžu telpā projekta “Latvijas laikmetīgās mākslas vēsture” ietvaros bija apskatāmas 9 mākslas izstāžu cikls, t.sk. sagatavotas 39 mākslinieku bibliogrāfijas, eksponēts lasītavas krājums saistībā ar izstāžu ciklā ietvertajiem māksliniekiem un, sadarbībā ar *Platforma Film*, demonstrētas jaunizveidotās filmas no sērijas “Kas te tik laikmetīgs?”.

Bērnu Literatūras centra organizētās iknedēļas “Ģimeņu sestdienas” ir iniciatīva, kad pirmsskolas un sākumskolas bērniem un viņu vecākiem ir iespēja piedalīties dažādās radošās nodarbībās, kas ietver teātra, priekšā lasīšanas, zīmēšanas, veidošanas un komiksu darbnīcas.

Nr.	Rādītāji	2014. gadā	2015. gadā	
			Plānots	Realizēts
1.	Kultūras un zinātnes pasākumu (izstādes, konferences, izrādes, kino u.c.) apmeklētāji (kopējais skaits).	300 000	14 400 ¹	378 000
2.	Kultūras un zinātnes pasākumi (kopējais skaits).	172	80	164

2. darbības virziens: LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība.

Kopējais LNB krājums (01.01.2016.) – 4 120 009 fiziskās vienības un 4 876 e-izdevumi. 2015. gadā LNB krājums papildināts ar 58 298 vienībām, tai skaitā 28 039 grāmatām, 11 138 periodisko izdevumu vienībām, 9 514 speciālo izdevumu vienībām (notis, kartes, rokraksti u.c.) un 9 607 sīkiespieddarbu vienībām. Veikta 873 krājuma vienību restaurācija un 1 594 vienību konservācija. Krājumā iekļautas 19 475 obligāto drukāto eksemplāru vienības un 2 057 e-obligāto eksemplāru vienības. E-obligāto eksemplāru krājums pieaudzis līdz 3 835 vienībām, no kurām 2 801 ir e-grāmatas.

1.attēls. LNB krājums pa izdevumu veidiem.

Kaut arī pēdējos 3-4 gados saistībā ar pārcelšanos uz jauno ēku ir turpinājusies krājuma intensīva izvērtēšana un nolietoto, novecojušo izdevumu izslēgšana no krājuma, kopumā ir vērojama neliela krājuma pieauguma tendence par 0,9 % 2014. gadā (3 830 vienības) un 1,3 % 2015. gadā (5 487 vienības), no kuriem apmēram puse ir e-publikācijas.

Jauniegvumu skaits 2015. gadā pieaudzis pa ¼ daļu, lielā mērā pateicoties dāvinājumiem, kuru skaits 2015. gadā sasniedza 19 067 vienības jeb 32 % no jauniegvumiem; 35 % no

¹ Plānots, ņemts vērā, ka 2015. gada 1. pusgadā lielākā daļa no LNB sabiedriskajiem pasākumiem paredzētajām telpām tiks nodota ES Prezidentūras organizētāju rīcībā.

jaunieguvumiem saņemti kā obligātais eksemplārs; 16 % ir iepirktā literatūra; 1 % – starptautiskās apmaiņas ceļā saņemti izdevumi; 16 % citi komplektēšanas avoti (LNB rezerve).

Lielākā daļa no jaunieguvumiem ir latviešu valodā – 46 %, citās valodās (angļu, krievu, vācu u.c.) – 27%, pa valodām nedalīti – 27 %. Ir saglabājusies jau iepriekšējos gados nostabilizējusies proporcionalitāte starp izdevumu veidiem: ap 50 % grāmatas; 20 % seriālizdevumi, 30 % speciālo izdevumu veidi.

Tradicionālā krājuma attīstībā kā ieguvumu var minēt jaunu kolekciju un jaunu satura akcentu veidošanos – sadarbības projektu kolekcijas (AsiaRes, Dž.F.Kenedija lasītava), dāvinātās kolekcijas (personību salas) un ziedojumi (jauna audiovizuālo materiālu kolekcija, pateicoties Teterevu fonda ziedojumam).

Brīvpieejas krājumi nozaru lasītavās 2015. gadā ir papildināti ar periodiku – jaunāko gadu akadēmiskajiem un profesionālajiem žurnāliem ar mērķi piedāvāt aktuālo nozares informāciju vienuviet (agrāk – Periodikas lasītavā); tas ļaus turpmāk arī nozaru periodikas krājumu veiksmīgāk attīstīt atbilstošā nozaru krājuma un arī e-resursu kontekstā.

2015. gadā LNB abonēja 46 datubāzes (4 Latvijas, 42 ārzemju). Ir papildināta *Dawsonera* e-grāmatu kolekcija, iegādātas vairākas jaunas pazīstamu izdevēju e-grāmatu kolekcijas (piemēram, *Harvard University Press*, *Columbia University Press* u.c), kopskaitā 562 vienības; uzsākta 21 individuālu e-žurnālu abonēšana, vienlaikus iegādājoties arī to arhīvu kolekcijas.

Nr.	Rādītāji	2014. gadā	2015. gadā	
			Plānots	Realizēts
1.	LNB krājumā esošo obligāto eksemplāru krājuma pieaugums (skaits gadā).	15 468	28 500	21 532 ²
2.	LNB krājumu pieaugums (jaunieguvumu skaits gadā).	46 771	50 000	58 298
3.	Rasnotās vietnes (skaits kopā).	3 686	2 000	3 686
4.	Abonētās datubāzes (skaits kopā).	46	35	46
5.	E-grāmatu krājuma pieaugums (skaits kopā).	2 199	2 200	3 841
6.	Krājumu digitalizācija (digitalizēto vienību skaits kopā):	4 520 999	4 600 000	4 554 998
	- teksta materiāli (skenēti, lpp.);			
	- attēli (skenēti, vien.);	46 558	40 000	50 498
	- audioieraksti (skaņu celiņi).	1 980	2 300	5 410
7.	Restaurētās krājuma vienības (skaits gadā).	583	520	873

3. darbības virziens: Nacionālā bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma.

2015. gadā nacionālajā bibliogrāfijā izveidoti 108 823 ieraksti, nacionālajā tēzaurā un autoritatīvajā datu bāzē izveidoti 14 894 ieraksti, nacionālajā kopkatalogā rediģēti 21 253 ieraksti, rekatalogizēti 6 023 ieraksti un indeksēti – 82 054 ieraksti, kā arī izdevējiem piešķirti 3 523 ISBN standartnumuri, 625 ISMN standartnumuri, 68 ISSN standartnumuri un 556 UDK šifri.

² Tai skaitā 2 057 e-izdevumu obligātie eksemplāri.

Ir pabeigta nacionālās bibliogrāfijas (analītikas ierakstu) konvertēšana elektroniskā formā par laika periodu 1940.-1950. gads. Pavisam konvertēti 86 733 ieraksti.

Aprobēta un ieviesta e-seriālu, e-skaņu ierakstu un e-nošu apraksta metodika un šablons. Papildināta un precizēta e-grāmatu apraksta metodika.

Rediģēti un akceptēti 3 523 DOM sistēmā no jauna pievienotie digitālie objekti. Realizēti vairāki izmaiņu pieprasījumi, kas nodrošina DOM papildus funkcionalitāti, ērtāku lietojamību un pieejamību.

Tika turpināta regulāra e-grāmatu apstrāde. Gada laikā izveidoti 5 471 monogrāfiju ieraksti (no tiem 1 112 e-grāmatu ieraksti). Uzsākta regulāra e-turpinājumi izdevumu apstrāde DOM ievietotajiem izdevumiem. Pavisam gada laikā datubāzē izveidoti 1 349 turpinājumi izdevumu ieraksti, bet rediģēti un papildināti 3 539 ieraksti.

2015. gada 31. decembrī kopkatalogā bija 768 387 ieraksti, no tiem LNB veidoti – 405 119.

Rekatalogizācijas rezultātīvie rādītāji, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir pieauguši. E-katalogs papildināts ar 1 682 ierakstiem par izdevumiem vācu valodā. Uzsākts darbs pie plānveidīgas krievu valodas izdevumu rekatalogizācijas, kas izdoti Latvijā līdz 1945. gadam.

Lielākā daļa no 2015. gadā izveidotajiem e-resursu ierakstiem attiecas uz nacionālo izdevējprodukciju, proti, 1 535 ieraksti (e-seriālizdevumi – 243). E-katalogā konvertēti jauni mūzikas un karšu resursu apraksti – 4 496.

2015. gada beigās Autoritatīvo ierakstu datubāzē bija 226 217 ieraksti. VIAF nodoti 176 092 ieraksti. Veikta LNB autoritatīvo datu bagātināšana ar VIAF identifikatoriem un ISNI. Sagatavoti 2 metodiskie materiāli: “Dzimtas autoritatīvais ieraksts MARC21 formātā” un „Personu autoritatīvais ieraksts atbilstoši RDA MARC21 formātā”. Tika nodrošināta apmācība un konsultācijas LNB autoritatīvo ierakstu veidotājiem gan grupās, gan individuāli.

Pārskata periodā tika pētītas FAST (*Faceted Application of Subject Terminology*) ieviešanas iespējas, padziļināti pētīta FAST teorija un atbilstoši FAST metodikai veidotu autoritatīvo ierakstu struktūra. Tika apgūta teorija un citu bibliotēku prakse *žanra/ formas priekšmetu* izveidē. Izstrādāts *žanra/ formas priekšmetu* ieviešanas plāns un autoritatīvo ierakstu izveides metodikas uzmetums. Ievērojot ALEPH iespējas un ģeogrāfisko nosaukumu ierakstu specifiku latviešu valodā, izstrādāta ģeogrāfisko nosaukumu autoritatīvo ierakstu MARC lauku struktūra atbilstoši RDA prasībām.

Ir izstrādāta un LNB RDA darba grupā apspriesta “Monogrāfiju bibliogrāfisko ierakstu veidošanas metodika atbilstoši RDA”.

Tika veidoti hibrīdieraksti (gan pēc AACR2, gan ietverot jau jaunus ar RDA saistītos MARC laukus) e-grāmatām, e-seriāliem, e-notīm un e-skaņu ierakstiem, kas būs pamats nacionālajiem piemēriem.

Uzsākts darbs pie metodiku izstrādes personu un institūciju autoritatīvo ierakstu veidošanai atbilstoši RDA. Sākti veidot RDA mācību materiāli grāmatām, e-grāmatām un personu autoritatīvajiem ierakstiem.

Pētījuma “Datu masīvu kvalitātes analizēšanas un uzlabošanas tehnoloģijas” ietvaros tika apzinātas kļūdas datubāzēs, testēts prototipa rīks datu masīva kvalitātes uzlabošanai, gatavoti nodevumi, kā arī sagatavots zinātniskais raksts: Uldis Bojars, Arturs Zogla, Elita Eglite: *Linking*

Library Data for Quality Improvement and Data Enrichment, kas prezentēts konferencē “DATA- 2015” Francijā, 2015. gada 20.-22. jūlijā.

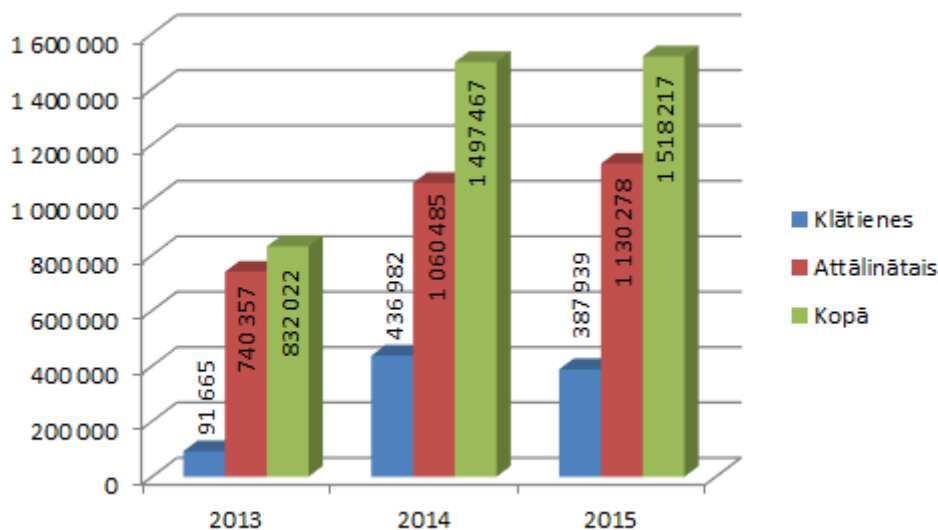
2015.gadā kopā ar muzejiem un arhīviem tika turpināts saistīto datu pilotprojekts, veidojot tīmekļa kolekciju “Raina un Aspazijas mantojums 21. gadsimta sabiedrībai”. Tika digitalizēti 77 Raina un Aspazijas darbu pirmizdevumi, anotētas 50 Raina un Aspazijas vēstules, kā arī izveidotas 77 darbu anotācijas (kopā 567 entītijas). Vēstulēs un anotācijās pieminētajām personām, institūcijām un tēmām tika izveidoti nepieciešamie autoritatīvie ieraksti.

Turpinājās darbs pie standarta “LVS ISO 2789: Informācija un dokumentācija. Starptautiskā bibliotēku statistika”. Notika terminu un definīciju tulkojumu apspriešana, kā arī pilna dokumenta redakcija. Sagatavots un publicēts “LVS ISO 27729: Informācija un dokumentācija. Starptautiskais personvārdu/institūciju nosaukumu standartidentifikators (ISNI)”. Tika pabeigta normatīvā dokumenta „Nacionālās bibliogrāfijas tematiskās piekļuves vadlīnijas” redakcija.

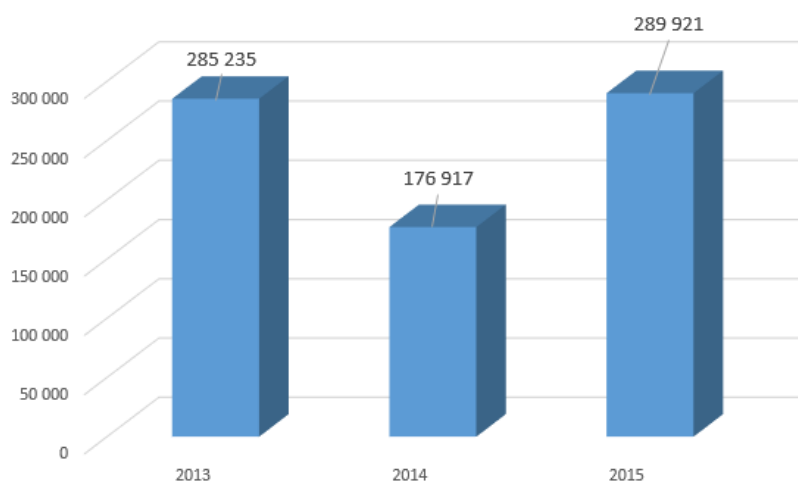
Nr.	Rādītāji	2014. gadā	2015. gadā	
			Plānots	Realizēts
1.	Izveidotais iespieddarbu un elektronisko dokumentu ierakstu skaits LNB katalogā (skaits gadā).	22 072	32 000	18 483
2.	Nacionālās bibliogrāfijas izveide (ierakstu skaits gadā).	101 862	107 000	108 823
3.	Iespieddarbu un elektronisko dokumentu indeksēšana Kopkatalogā: - pievienoti priekšmeti (skaits gadā);	42 972	40 000	51 822
	- pievienoti UDK klasifikācijas indeksi (skaits gadā).	25 753	23 000	30 232
4.	Izveidoti autoritatīvie ieraksti (skaits gadā).	11 277	16 000	14 894
5.	Rediģēto ierakstu skaits (gadā).	129 320	26 000	21 253

4. darbības virziens: LNB informācijas pakalpojumi sabiedrībai.

2015. gadā LNB ēku apmeklējuši 387 939 apmeklētāji (neskaitot visiem atvērto publisko zonu), no tiem 346 683 lasītāji, kuriem izsniegtas 195 222 krājuma vienības. LNB abonētās datubāzu lietojums sasniedzis 92 710 vienības (43 462 sesijas) un LNB veidotos digitālos resursus 1 082 291 reizes apmeklējuši 483 939 unikālie lietotāji, tostarp LNB tīmekļa vietni 172 985 unikālie lietotāji (423 909 apmeklējumi), digitālo kolekciju „Zudusī Latvija” – 165 762 (261 857 apmeklējumi), digitālo kolekciju „Periodika.lv” – 56 918 unikālie lietotāji (199 497 apmeklējumi).

3. attēls. LNB apmeklējums (skaits).

3. attēls. LNB izsniegums (vienības).

Tika sniegts ievērojams daudzums informācijas pakalpojumu: 35 785 uzziņas un konsultācijas, 2 664 uzziņas ar padziļinātu informācijas meklēšanu, 1 336 attālinātie informācijas pakalpojumi “Jautā bibliotēkām”, sniegtas 1 002 profesionālās uzziņas bibliotēku nozarē un izpildīti 3 608 bibliotēkas korporatīvo klientu pieprasījumi.

2015. gadā LNB ir uzsākts darbs ar specifiskām lasītāju grupām – atklātas 4 speciāli aprīkotas kabīnes cilvēkiem ar redzes traucējumiem, kur sadarbībā ar Neredzīgo biedrību uzsāktas regulāras lasīšanas nodarbības, kuru laikā tiek izmantoti bibliotēkas resursi.

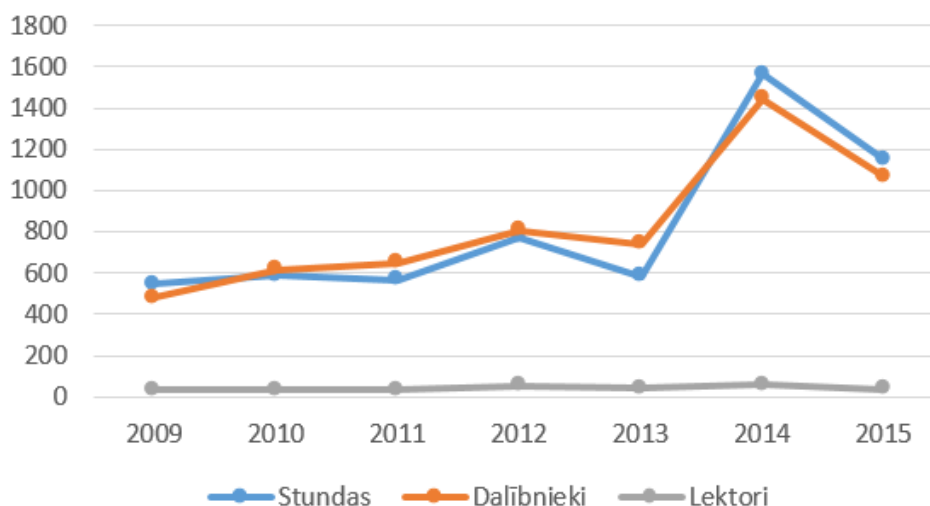
Nodrošināta arī Latvijas starpbibliotēku abonementa centra funkciju izpilde – dokumentu nosūtīšanā un saņemšanā LR bibliotēkām un informācijas centriem. 2015. gadā izpildīto SBA un SSBA pieprasījumu skaits saglabājies iepriekšējo gadu līmenī. SBA abonentiem sniegtas 1 246

profesionāla rakstura konsultācijas veiksmīgai informācijas atlasei, pasūtīšanai, saņemšanai, kā arī nodrošināts dokumentu elektroniskās piegādes pakalpojums.

Nr.	Rādītāji	2014. gadā	2015. gadā	
			Plānots	Realizēts
1.	Kopējais LNB lasītāju skaits (reģistrēto lasītāju skaits gada beigās).	90 187	85 700	96 634
2.	Pirmo reizi reģistrēti klātienes lasītāji (skaits gadā).	13 847	3 500	13 251
3.	Klātienes apmeklējumi (skaits gadā).	416 271	95 000	387 939
4.	Izsniegtās fiziskā krājuma vienības (skaits gadā).	176 917	161 500	195 222
5.	Virtuālais bibliotēkas apmeklējums (lnb.lv, lndb.lv u.c. LNDB vietnes):	1 055 600	970 000	1 130 278
	- kopējais apmeklējums (skaits gadā);			
	- unikālie lietotāji (skaits gadā).	308 429	380 000	483 939

5. darbības virziens: LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs.

LNB 2015. gadā īstenojusi 49 apmācības programmas 1 151 akadēmisko stundu apjomā, apmācot 999 bibliotēku speciālistus. Kopumā īstenoti 105 profesionālās pilnveides pasākumi, kuros dalību ņēmuši 2 452 apmeklētāji. Bērnu bibliotekāriem īstenoti 9 profesionālās pilnveides pasākumi, kurus apmeklējuši 672 speciālisti. LNB īstenojusi 58 kultūrizglītības pasākumu, kurus apmeklējuši 7 681 interesenti.

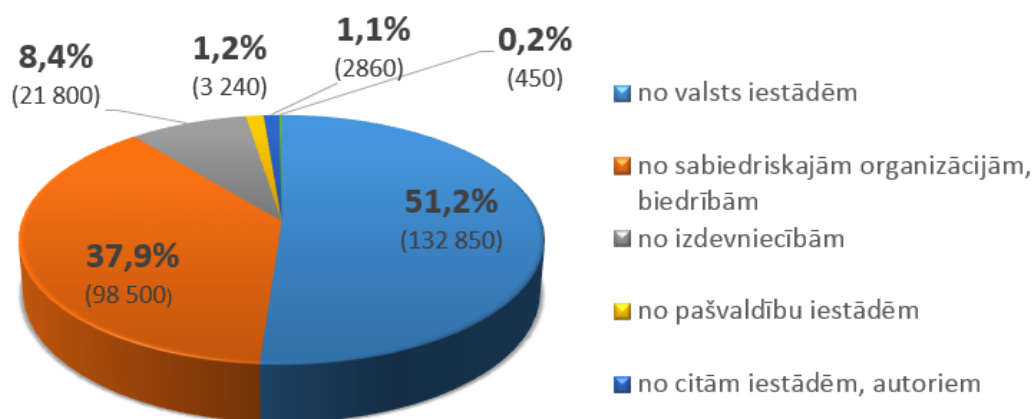
4. attēls. LNB Kompetenču attīstības centra darba rādītāju dinamika 2009.–2015.gadā.

LNB Kompetenču attīstības centrā 2015. gadā mācījušās 79 kursu grupas; izveidotas 14 jaunas kursu programmas, no tām: 9 vienas dienas programmas (4.-8. st.), 2 divu dienu programmas (12 st. un 16 st.), 3 programmas vairāk kā 20 stundu apjomā; strādājuši 38 lektori, no kuriem 31 ir LNB speciālists.

2015. gadā LNB Bibliotēku attīstības centrs ir sagatavojis 2 konsultatīvus līdzekļus – “Uzziņu klasifikācija un uzskaitē bibliotēkā: teorija, ieteikumi un pieredze” (<http://dom.lndb.lv/data/obj/file/263444.pdf>) un “Kā organizēt skolas bibliotēkas krājumu: ieteikumi, konsultācijas, pieredze” (<http://dom.lndb.lv/data/obj/file/274045.pdf>), kā arī ir uzsākts darbs konsultatīvā līdzekļa “Novadpētniecības darbs bibliotēkās” sagatavošanā, ko plānots izdot 2016. gadā.

LNB koordinē visu Latvijas bibliotēku statistikas pārskatu iesniegšanu datubāzē “Latvijas digitālā kultūras karte”. Iesniegtie bibliotēku darba pārskati tiek pārbaudīti, precizēti un apstiprināti un iegūtie dati tiek apkopti pārskatā “Latvijas bibliotēku darba koprādītāji”, kas publicēti LNB tīmekļa vietnē un KM tīmekļa vietnē. 2015. gadā caurskatīti un apstiprināti 1 750 bibliotēku statistikas dati (bibliotēkas, kuras darbojās 2014. gadā), sniegtas 345 konsultācijas par statistikas datu uzskaiti un ievadi. Izveidots pārskats “Latvijas bibliotēku darba koprādītāji” par laika posmu no 2011. līdz 2014. gadam (<http://dom.lndb.lv/data/obj/file/285228.pdf>), publicēts LNB tīmekļa vietnes sadaļā “Bibliotēku statistika” (<https://www.lnb.lv/lv/latvijas-biblioteku-statistikas-informacijas-apkuposana>).

LNB koordinē valsts iestāžu, sabiedrisko organizāciju, izdevēju un citu institūciju bezatlīdzības izdevējprodukcijas pieņemšanu un sadali Latvijas bibliotēkām. Kopumā 2015. gadā bezatlīdzības kārtā Latvijas bibliotēkas saņēmušas 259 700 informācijas vienību. Procentuāli visvairāk informācijas vienību (132 850 eks., kas sastāda 51,2 %) saņemtas no valsts iestādēm (Sabiedrības integrācijas fonds, Ārlietu ministrija, Centrālā vēlēšanu komisija, Eiropas Parlamenta informācijas birojs, LU Latviešu valodas institūts u.c.); 37,9 % informācijas vienību (98 500 eks.) saņemts no sabiedriskajām organizācijām, biedrībām, nodibinājumiem (“Rīga 2014”, “Borisa un Ināras Teterevu fonds”, “Ascendum”, u.c.); 8,4 % informācijas vienību (21 800 eks.) saņemts no izdevniecībām (“Zinātne”, “Mansards”, “Satori” u. c.); 1,2 % informācijas vienību (3 240 eks.) saņemts no pašvaldību iestādēm (Rīgas dome); 1,1 % informācijas vienību (2860 eks.) saņemts no citām institūcijām un privātpersonām; 0,2 % informācijas vienību (450) saņemts no ārvalstu vēstniecībām (Turcija, Japāna).

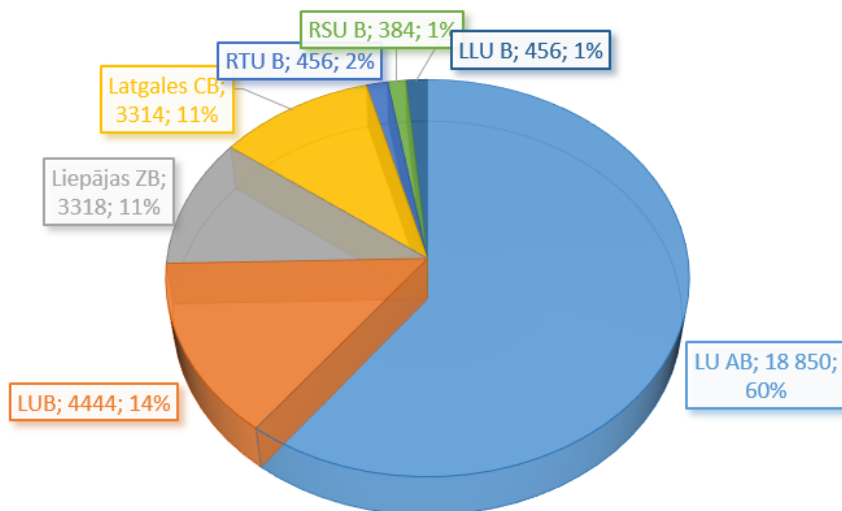

5. attēls. LNB saņemtie un Latvijas bibliotēkām sadalīto bezatlīdzības izdevējprodukcijas vienību skaits.

LNB veic arī VKKF projektu ietvaros izdoto grāmatu, periodisko un citu izdevumu bezmaksas eksemplāru saņemšanu, uzskaiti un sadali Latvijas publiskajām bibliotēkām. 2015. gadā saņemti 58

grāmatu, periodisko un citu izdevumu nosaukumi, kopā saņemti un sadalīti 3 784 VKKF atbalstīto izdevumu eksemplāri.

Latvijas bibliotēkām – obligāto eksemplāru saņēmējām piegādātas 31 222 eksemplāru vienības ar kopīgo vērtību 135 751,75 EUR.

6. attēls. LNB 2015. gadā citām bibliotēkām sadalītās obligātā eksemplāra vienības.

LNB aktīvi darbojas 15 starptautiskajās organizācijās, 2015.gadā LNB iestājās Atklātas saglabāšanas fondā (*Open Preservation Foundation*).

Nr.	Rādītāji	2014. gadā	2015. gadā	
			Plānots	Realizēts
1.	Īstenota nozares un starpnozaru darbinieku profesionālā pilnveide:	1 247	600	999
	- kursu dalībnieki (skaits gadā); - profesionālās pilnveides pasākumu apmeklētāji (skaits gadā).	2 199	2 380	2 452
2.	Publikācijas drukātajos un elektroniskajos izdevumos (kopējais publikāciju skaits, t.sk. iesniegtas publicēšanai).	46	46	41
3.	LNB darbinieku referāti zinātniskās konferencēs (skaits).	31	17	56
4.	Pētnieciskais personāls (skaits kopā),	29	31	35
	- t.sk. ar zinātnisko (doktora) grādu (skaits).	9	12	11

6. darbības virziens: LNB kā rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības centrs.

Piecpadsmito gadu pēc kārtas realizētā lasīšanas veicināšanas programma „Bērnu un jauniešu žūrija” arī 2015. gadā uzrādīja teicamus rezultātus, tajā iesaistījās 18 963 dalībnieki no 680 bibliotēkām, tostarp 40 latviešu diasporas centriem ASV, Eiropā un Austrālijā. Gada noslēgumā tika izdots pieredzes apkopojums “Lasi un vērtē” par programmas vēsturi, rezultātiem un nozīmīgākajiem notikumiem šo daudzo gadu laikā.

Nozīmīgs sasniegums bija “Grega festivāls”, kas pulcēja ap tūkstoti dalībnieku – bērnus no visiem Latvijas novadiem. Rīgā 2015. gada 9. decembrī ieradās slavenais amerikāņu rakstnieks Džefs Kinnijs, kura sarakstītā “Grega dienasgrāmata” ir viena no iemīļotākajām arī lasītājiem Latvijā, īpaši zēniem. LNB sadarbībā ar ASV vēstniecību Latvijā un apgādu “Zvaigzne ABC” apbalvoja čaklākos lasītājus un vairāk kā 70 plakātu sesijas darbu veidotājus.

Raiņa un Aspazijas 150 gadu jubilejai bija veltīts “Plašā apvāršņa konkurss”, kas norisinājās divās kārtās un noslēdzās ar konkursa finālu Nacionālajā teātrī 25. maijā. Kopumā no Rīgas, Pierīgas, Latgales, Zemgales, Kurzemes un Vidzemes reģioniem konkursa pirmajā kārtā piedalījās 6 602 skolēni no 101 skolām un 38 bibliotēkām. Tika iegādāti Raiņa un Aspazijas darbi 6 999,73 EUR vērtībā un izplatīti 680 Latvijas skolās un bibliotēkās, kur notika aktīva to lasīšana un vērtēšana.

Neskatoties uz būtiski ierobežotajām telpu izmantošanas iespējām ES Prezidentūras laikā 1. pusgadā, kopumā par pieejamajiem resursiem un to lietošanu apmācīti 795 lasītāji, no kuriem vairāk kā puse ir skolēni un studenti. Sadarbībā ar Latvijas augstskolu (TSI, LU, RSU) un koledžu (Alberta koledža) pasniedzējiem tika organizētas studentu apmācības informācijpratībā – notikušas 13 grupu apmācības 188 studentiem. Apmācības informācijas izguvei no katalogiem un datubāzēm novadītas arī vidusskolas skolēniem – Rīgas Juglas vidusskolas 10. klašu un Rīgas 22. vidusskolas 11. klašu audzēkņiem.

Nr.	Rādītāji	2014. gadā	2015. gadā	
			Plānots	Realizēts
1.	Lasīšanas veicināšanas pasākumu dalībnieki (skaits gadā).	17 230	15 000	22 575
2.	Vispārīgo un specializēto lasītāju apmācību dalībnieki (skaits gadā).	1 068	1 000	795

3.1. Veiktie pētījumi

LNB kopējais zinātniskajā iestādē izpildītais zinātnisko darbu apjoms (iekšējie izdevumi) pārskata gadā bija 117 681 EUR, no kuriem valsts budžeta finansējums bija 93 075 EUR un ieņēmumi no līgumdarbiem ar Latvijas Republikas juridiskām personām – 24 606 EUR. No kopējā budžeta fundamentālajiem pētījumiem tika novirzīti 41 143 EUR un 76 538 EUR lietišķajiem pētījumiem. No minētā kopējā zinātniskā darba apjoma 58,7 % tika novirzīti humanitāro zinātņu, 28 % sociālo zinātņu un 13,3 % inženierzinātņu pētniecībā. Minētā kopējā finansējuma ietvaros zinātniskie darbi tika veikti zinātniskajā iestādē un šo summu veido darbaspēka izmaksas. LNB strādājošo darbinieku skaits ar doktora akadēmisko grādu 2015. gadā ir pieaudzis līdz 11, doktorantūrā studējošo skaits pieaudzis līdz 8 studentiem.

2015. gadā sadarbībā ar SIA „Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju kompetences centrs” tika turpināts pētījums ERAF projekta “Datu masīvu kvalitātes analizēšanas un uzlabošanas tehnoloģijas” ietvaros (kopējais finansējums LNB pētnieciskajām aktivitātēm 40 000 EUR, no tā 2015. gadā – 24 606 EUR).

2015.gadā LNB kā projekta koordinators sagatavoja un iesniedza Apvārsnis 2020 programmas “Reflective Society” konkursam projekta pietiekumu “Culture Opposition Registry of Baltics

[COREBa]”. Projekta pieteikums saņēma augstu novērtējumu – 14 punktus no 15 maksimāli iespējamajiem, diemžēl, neskatoties uz to projekts netika apstiprināts.

Tika realizēti vairāki VKKF atbalstīti projekti, t.sk.:

- Imanta Ziedoņa bibliogrāfijas 2. sējums;
- Pētnieciskais darbs ar Gunāra Birkerta arhīvu Bostonā, tā pārņemšanai un vešanai uz Rīgu (Bostona);
- Izstāde “Ubāna Pārdaugava”;
- Starptautiskais simpozījs "Tulkot Edas dziesmas", kas veltīts "Eddas dziesmu" izdošanai, izdevuma "Eddas dziesmas" atvēršanas svētki, animācijas filmas "Valhalla" seanss, dāņu mākslinieka un animatora P. Madsena darbu izstāde.

2015. gadā turpinājās vairāku pētniecības projektu realizācija LNB budžeta ietvaros, kā arī tika uzsākti jauni:

- Turpinājās elektroniskās datu bāzes „Latviešu grāmatniecības darbinieki līdz 1918.gadam” izveide;
- Turpinājās Latvijas citvalodu seniespiedumu kopkataloga sērijas B izstrāde;
- Turpinājās saistīto datu projekts “Raiņa un Aspazijas mantojums 21.gadsimta sabiedrībai” sadarbībā ar LNA u.c. kultūras un atmiņas institūcijām;
- Tika uzsākta Grāmatniecības muzeja izveide;
- Tika uzsākta izdevuma “Latvijas Nacionālajai bibliotēkai 100” sagatavošana;
- Tika uzsākta K.Skujenieka bibliogrāfijas izveide.

Plašāka informācija par LNB zinātnisko darbību pieejama “LNB Zinātniskās darbības pārskats par 2015. gadu”³.

3.2. Pakalpojumi

Likumā „Par Latvijas Nacionālo bibliotēku”, „Bibliotēku likumā”, „Obligāto eksemplāru likumā” un pārējos normatīvajos aktos noteikto funkciju izpildei LNB sniedz plašu publisko pakalpojumu klāstu, kuru galvenās mērķauditorijas ir plaša sabiedrība, bibliotēkas un izdevēji. Saskaņā ar "Bibliotēku likuma" 5. pantā noteikto lietotāju apkalpošana, bibliotēkas informācijas sistēmu izmantošana, kā arī citi pamata pakalpojumi sabiedrībai tiek sniegti bez maksas. Atsevišķus pakalpojumus, kas noteikti 2016. gada 26. aprīlī MK noteikumos Nr. 251 „Latvijas Nacionālās bibliotēkas publisko maksas pakalpojumu cenrādis”, LNB sniedz par maksu, kas veido LNB pašu ieņēmumus.

3.2.1. Starpiestāžu pakalpojumi

Starpbibliotēku abonements: LNB Latvijas bibliotēkām un to lasītājiem piedāvā par maksu izmantot starpbibliotēku abonementa pakalpojumu, kas ļauj ikvienam Latvijas iedzīvotājam sev tuvākajā bibliotēkā pasūtīt un lasīt izdevumus kā no LNB, tā arī no citu Latvijas bibliotēku krājumiem.

³ <http://lnb.lv/sites/default/files/media/par-lnb/institucija/lnb-zinatniskas-darbibas-parskats-2015.pdf>

Praktiskie pakalpojumi bibliotēkām: LNB saskaņā ar „Obligāto eksemplāru likuma” nosacījumiem veic obligātā eksemplāra vienību sadali citām Latvijas bibliotēkām, uztur bibliotēku apmaiņas fondu, kas ļauj jebkurai Latvijai bibliotēkai papildināt savus krājumus ar darbiem, kas vairs nav vajadzīgi citās bibliotēkās, veic grāmatu dāvinājumu sadali, administrē vērtīgo grāmatu iegādes programmas Latvijas bibliotēkām un bērnu un jauniešu lasīšanas veicināšanas programmas „Bērnu žūrija”, „Grāmatu starts”, „Ziemeļvalstu bibliotēku nedēļa”, „Stāstu laiks”. Tāpat LNB piedāvā citām Latvijas bibliotēkām ceļojošās izstādes.

Bibliogrāfiskie pakalpojumi: LNB veido nacionālo izdevumu bibliogrāfiskos ierakstus un autoritatīvos ierakstus, kurus pēc tam bez maksas var izmantot visas Latvijas bibliotēkas savu krājumu aprakstīšanai, kā arī īsteno Nacionālā kopkataloga kvalitātes kontroli.

Konsultatīvais atbalsts: LNB sniedz konsultācijas ar bibliotēku darbību saistītos jautājumos visām Latvijas bibliotēkām, kas ļauj paaugstināt Latvijas bibliotēku sniegto pakalpojumu kopējo kvalitāti. Galvenās konsultāciju jomas ir katalogizācija (MARC 21 un AACR2 standarti), indeksācija (klasifikācija un priekšmetošana), bibliogrāfisko aprakstu veidošana, metadatu veidošana, bērnu un jauniešu bibliotēkārā apkalpošana, lasīšanas veicināšanas pasākumu īstenošana, kultūras mantojuma digitalizācija, autortiesības bibliotēkās, bibliotēku nozares formālā un neformālā izglītība, izstāžu darbs, bibliotēku darba stratēģiskā plānošana un pārvaldība, krājumu, tai skaitā elektronisko, veidošana u.c.

Profesionālās pilnveides pakalpojumi: LNB ir LR Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības iestāžu reģistrā reģistrēta profesionālās tālākizglītības un pilnveides izglītības iestāde (apliecība Nr.3360300678, 2008. gada 25. jūnijs), kura LNB Kompetenču attīstības centrā īsteno Latvijas bibliotekāru dažāda līmeņa profesionālo pilnveidi, tai skaitā arī pēcstudiju izglītību. Centrs piedāvā kursus un apmācību programmas dažādām publisko, zinātnisko, speciālo un izglītības iestāžu bibliotēku darbinieku mērķgrupām. Tāpat tiek organizēti arī tematiski semināri, sanāksmes un praktikumi bibliotēku nozares speciālistiem kā LNB telpās, tā citās Latvijas bibliotēkās, un, piesaistot LNB speciālistus, atbalstīti reģionālo bibliotēku un bibliotēku mācību centru rīkoti profesionālās pilnveides pasākumi.

Standartu, terminu un vadlīniju veidošana: Sadarbībā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisijas Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisiju LNB veic bibliotēku nozares terminu izstrādi un uztur bibliotēku, muzeju un arhīvu terminu datubāzi, un sadarbībā ar Muzeju, arhīvu, bibliotēku darba standartizācijas tehnisko komiteju (MABSTK) veic atmiņas institūciju standartu adaptēšanu un izstrādi. Tāpat LNB bibliotēku vajadzībām veido arī bibliotēku darba vadlīnijas un metodiskos materiālus.

Statistikas veidošana: LNB apkopo bibliotēku nozares statistiku, kā arī apkopo un analizē bibliotēku darbības atskaites. LNB veido valsts statistiku par Latvijas izdevējdarbību un publicē ikgadēju e-izdevumu „Latvijas izdevējdarbības statistika”.

Nozares informācijas veidošana un izplatīšana: LNB veido Latvijas bibliotēku portāla www.biblioteka.lv saturu, izdot nozares informācijas biļetenu un zinātnisko žurnālu „LNB raksti”, veido plakātu „Kalendārs bibliotēkām”, divas reizes mēnesī publicē e-biļetenu „Latvijas jaunākās grāmatas” un ikgadēji e-izdevumu „Periodikas rādītājs”, organizē profesionālo diskusiju klubu “Tiksimies bibliotekāru stāvā”, kā arī uztur vairākas bibliotekāro darbinieku vēstkopas.

3.2.2. Komerccpakalpojumi

Šobrīd LNB maksas pakalpojumu klāstu pamatā veido kopēšanas, drukāšanas, skenēšanas un dokumentu elektroniskās piegādes pakalpojumi bibliotēkas lasītājiem, starpbibliotēku abonementa un starptautiskā starpbibliotēku abonementa pakalpojumi, personālā abonementa pakalpojumi un soda naudas par novēlotu izsniegto izdevumu atgriešanu. Uzziņu informācijas centrs sniedz augstas pievienotās vērtības informācijas pakalpojumus kā fiziskām, tā juridiskām personām: veic padziļinātu informācijas meklēšanu, veido tematiskus bibliogrāfiskos sarakstus, informācijas apkopojumus un preses apskatus. Fiziskām un juridiskām personām pieejami arī bibliotēkas materiālu digitalizācijas pakalpojumi un sietuves pakalpojumi. Izdevējiem tiek sniegti UDK šifru, ISBN, ISMN, ISSN numuru un ISSN svītrkodu piešķiršanas pakalpojumi. Muzejiem un citām atmiņas institūcijām tiek nodrošināta iespēja saņemt izdevumus no LNB speciālajiem krājumiem eksponēšanas nolūkiem. Savukārt jebkuram interesantam ir iespēja iegādāties LNB izdotos bibliogrāfisko rādītājus un citus izdevumus.

Būtisku daļu ieņēmumu veido telpu un audiovizuālā aprīkojuma nomas pakalpojumi. LNB piedāvā pasākumiem izīrēt vairāk kā 20 telpas ar kopējo platību 5 300 m² – konferenču un koncertu zāli ar 380 cilvēku ietilpību, konferenču centru ar 400 cilvēku ietilpību, izstāžu zāles, kamerzāli, pasākumu telpas 11. un 12. stāvā un citas telpas – koncertu, izrāžu, kino seansu, konferenču, semināru, diskusiju, izstāžu, prezentāciju, simpoziju un citu pasākumu rīkošanai zinātnes, izglītības un kultūras jomā. Īrei tiek piedāvātas arī mācību klases un datorklases. Līdz ar telpām ir iespējams iznomāt arī to audiovizuālo aprīkojumu – apskaņošanas sistēmas, ekrānus, interaktīvās tāfeles, projektorus, videotelekonferenču iekārtas u.t.t.

3.2.3. Publiskie pakalpojumi

Grāmatu, periodisko izdevumu, audiovizuālo materiālu u.c. krājuma vienību izsniegšana: LNB krājumā ir vairāk kā 4 miljoni vienību, kas pieejamas bibliotēkas lasītājiem. Krājuma pamatā ir t.s. nacionālais krājums, kuru papildina speciālie krājumi – retumi un rokraksti, grafiskās mākslas darbi, notis, kartes, audiovizuālie izdevumi, sīkiespiedumi – un nozaru krājumi, kurus pamatā veido izdevumi svešvalodās LNB profilajās zinātņu jomās, pirmkārt sociālajās un humanitārajās zinātnēs. LNB materiālus izsniedz izmantošanai tikai LNB lasītavās, piedāvājot iespēju nepieciešamos izdevumus iepriekš rezervēt. Atsevišķām lasītāju grupām par maksu ir pieejams personālā abonementa pakalpojums. LNB jaunajā ēkā lasītājiem 350 000 krājuma vienības pieejamas brīvpieejas režīmā.

Starptautiskais starpbibliotēku abonements: LNB saviem lasītājiem piedāvā par maksu izmantot starptautiskā starpbibliotēku abonementa pakalpojumus, gadījumos, ja LNB un citu Latvijas bibliotēku krājumā vai abonētajās datu bāzēs nav lasītājiem nepieciešamā izdevuma, pasūtot to no ārvalstu bibliotēkām.

Elektronisko resursu izmantošana: LNB lasītājiem piedāvā izmantot vairāk kā 3 800 e-grāmatas, kā Latvijā izdotās, tā nozaru krājumiem piederošās, un 40 elektroniskās datu bāzes, gan vispārīgas Latvijā veidotas datu bāzes (LETA, Letonika.lv, Lursoft, NAIS u.c.), gan nozīmīgākās ārvalstu nozaru datu bāzes (EBSCO, Emerald, JSTOR, ScienceDirect, SCOPUS u.c.). Autortiesību ierobežojumu dēļ vairums datu bāžu izmantojamas tikai bibliotēkas telpās.

Uzziņas un konsultācijas: LNB sniedz lasītājiem uzziņas un konsultācijas par LNB pakalpojumiem un to pieejamību, LNB krājumu, informācijas meklēšanu LNB elektroniskajos un

tradicionālajos informācijas resursos (elektroniskajā katalogā, datubāzēs, digitālajā bibliotēkā, kartīšu katalogos, kartotēkās), internetā un citu Latvijas un lielāko pasaules bibliotēku informācijas resursos. Pēc pieprasījuma tiek sagatavotas precizējošas, adreslās, tematiskās un faktogrāfiskās uzziņas. Tiek sniegts pakalpojums „Jautā bibliotēkaram” – iespēja uzdot jautājumu par LNB, tās krājumiem un pakalpojumiem, izmantojot e-pastu.

Kopēšana, drukāšana un iesiešana: LNB saviem lasītājiem par maksu piedāvā iegūt kā melnbaltas, tā krāsainas kopijas no bibliotēkas krājuma vienībām. Jaunajā ēkā šo pakalpojumu papildinās arī iespēja izgatavot digitālas kopijas. Tiek nodrošināta arī izdruku veikšana no digitālajiem resursiem, kā arī izdevumu iesiešanas pakalpojums.

Digitālo kopiju piegāde: LNB piedāvā lasītājiem iespēju attālināti par maksu pasūtīt digitālas izdevumu kopijas; atkarībā no izdevuma autortiesību statusa ir iespējams iegūt vai nu darba fragmentu, vai visa izdevuma kopiju, kuru LNB piegādā pa e-pastu vai tiešsaistē.

Lasītāju apmācība: LNB piedāvā lasītājiem apmācību kursus informācijpratības jomā: informācijas meklēšana LNB elektroniskajā katalogā un valsts nozīmes kopkatalogā; informācijas meklēšana Analītikas (žurnālu, avīžu rakstu) datubāzē; informācijas meklēšana LNB digitālajā bibliotēkā; informācijas meklēšana LNB tiešsaistes abonētajās datubāzēs, informācijas meklēšana internetā.

Ekskursijas: LNB piedāvā ekskursijas pa bibliotēku, kurās interesenti var iepazīties ar LNB lasītavām, krājumiem un pakalpojumiem.

Izstādes: LNB katru gadu veido ievērojamu skaitu izstāžu, sākot ar nelielām izstādēm lasītavu telpās, kurās lasītāji var iepazīties ar krājuma jaunieguvumiem un atklāt LNB krājuma daudzveidību, un beidzot ar nozīmīgām tematiskām izstādēm, kas pēc to izstādīšanas LNB nereti pēc tam tiek izstādītas arī citās Latvijas bibliotēkās, kā arī ārvalstīs.

Bibliogrāfiskā informācija (tiešsaistes pakalpojums): LNB nodrošina ikvienam iespēju iepazīties ar LNB krājumiem un atrast nepieciešamos izdevumus tās veidotajos elektroniskajos tiešsaistes katalogos un datubāzēs. LNB katalogu un datubāzu sistēmu veido elektroniskais katalogs, digitalizēti kartīšu katalogi, nacionālas nozīmes bibliogrāfiskās datubāzes, tai skaitā nacionālā analītikas datu bāze, kura apkopota informācija par publikācijām presē, kā arī atsevišķām nozarēm veltītas tematiskas datubāzes. Katalogā tiek nodrošināta iespēja rezervēt nepieciešamos izdevumus, saglabāt meklēšanas rezultātus, veidot kolekcijas e-plauktā un skatīt informāciju par rezervētajām un izsniegtajām grāmatām un to nodošanas termiņiem.

Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka (tiešsaistes pakalpojums): LNB savu krājumu digitalizāciju veic jau kopš 1999. gada un kopš 2008. gada veido Latvijas Nacionālo digitālo bibliotēku. To veido digitalizētie LNB un tās satura partneru krājumu materiāli (periodiskie izdevumi, grāmatas, kartes, attēli, audiovizuālie materiāli) un Latvijas tīmekļa vietņu arhīvs. Periodikas portālā ir iekļauti aptuveni 3 000 nosaukumu laikraksti un žurnāli, kopā vairāk nekā 3 miljoni lappušu, no tiem publiski pieejami izdevumi, kas izdoti līdz 1943. gadam. Grāmatu portālā ir pieejamas aptuveni 6 000 grāmatas, kopā vairāk nekā 1,5 miljoni lappušu, kas izdotas sākot ar 1677. gadu, no tām apmēram 1 000 grāmatas pieejamas publiski. Abi šie resursi nodrošina pilnteksta meklēšanu un bagātīgas personalizācijas iespējas. Karšu portālā iekļauti vairāki tūkstoši karšu, kas izdotas laikā no 17. gs. sākuma līdz mūsdienām, un tas nodrošina vēsturisko karšu pārlūkošanu, vietvārdu meklēšanu un

vēsturisko kartogrāfisko datu salīdzināšanu ar mūsdienu datiem. Attēlu kolekcija „Zudusī Latvija” sniedz iespēju aplūkot vairāk kā 30 000 foto uzņēmumu, kas atspoguļo Latvijas vēsturi. Skaņu ierakstu kolekcija ļauj noklausīties vairāk kā 70 gadus vecus mūzikas ierakstus, kā arī Latvijas politiķu runas. Latvijas tīmekļa vietņu arhīvu veido apmēram 3 000 Latvijas tīmekļa vietnes, kas izlases veidā vāktas kopš 2008. gada. Daļa digitālo objektu pilnībā pieejami visai sabiedrībai, taču daļa autortiesību ierobežojumu dēļ aplūkojami tikai LNB un Latvijas publisko bibliotēku telpās.

3.2.4. Izdevējdarbība

LNB sagatavotie drukātie izdevumi: *Laiku atspulgi senos manuskriptos* (sast. L.Limane, dizains V.Knikste), *Ziedoņa bibliogrāfija, II daļa* (sast. M.Izvestnaja, A.Turlaja).

LNB Bibliogrāfijas institūta e-izdevumi: *Latvijas izdevējdarbības statistika 2014* (sast. G. Lodziņa, L. Gūtmane), *Latvijas jaunākās grāmatas* (sast. I. Krūmiņa, G. Silirova, red. I. Dukure; 24 izdevumi), *Periodikas rādītājs 2014* (L. Bērziņa, G. Smagare).

LNB Bibliotēku attīstības centra e-izdevumi: *Kā organizēt skolas bibliotēkas krājumu: ieteikumi, konsultācijas, pieredze* (aut. I.Kļaviņa, I.Kazāka); *Nākotnes bibliotēka. Attīstības tendences un prognozes* (aut. M.Jēkabsone); *Uzziņu klasifikācija un uzskaitē bibliotēkā: teorija, ieteikumi, pieredze* (aut. A.Saldovere); *Kalendārs bibliotēkām 2016.gadam* (aut. A. Štrāle), *Bibliotēku konsultatīvā centra informatīvais biļetens, Bibliotēku attīstības centra vēstnesis*.

3.3. Uzlabojumi institūcijas vadībā un organizācijā

2015. gadā turpinājās “LNB darbības stratēģijas 2014.–2018. gadam” īstenošana un departamentu līmeņa plānošanas-atskaišu sistēmas ieviešana.

Lai nodrošinātu ārējās un iekšējās komunikācijas efektivitāti un aktivitāšu norisi LNB, kā arī kvalitatīvi apkalpotu korporatīvos klientus, 2015. gada sākumā Komunikāciju un mārketinga nodaļa tika reorganizēta un kļuva par Komunikācijas departamentu, vienā struktūrvienībā iekļaujot gan informatīvā un tehniskā atbalsta sniedzējus, gan praktiskā un organizatoriskā darba veicējus un māksliniekus.

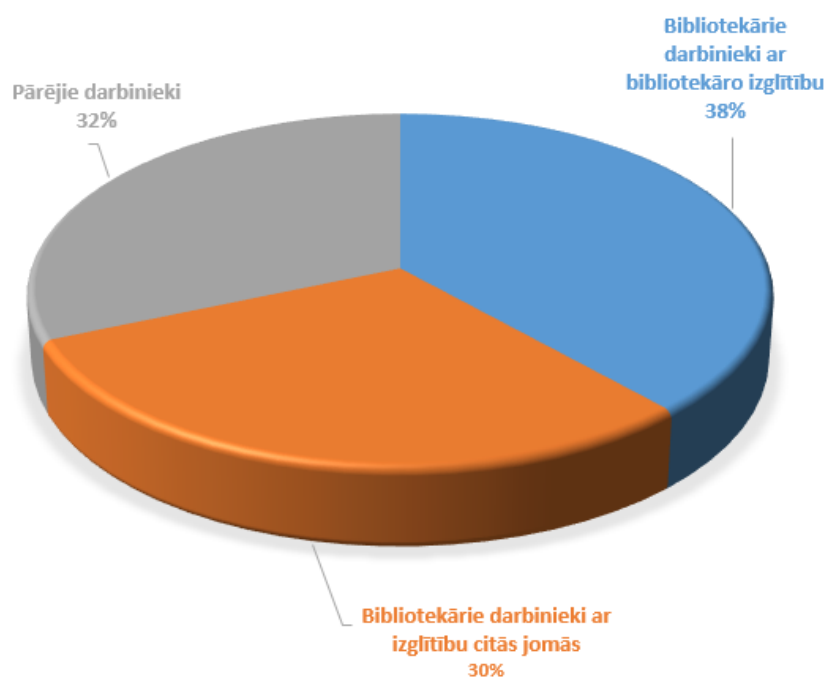
Notika būtiskas strukturālas izmaiņas, apvienojot Bibliotēku Attīstības institūtu un Stratēģiskās attīstības nodaļu, kā rezultātā tika izveidots Attīstības departamentu ar 4 struktūrvienībām: Bibliotēku attīstības centru, Kompetenču attīstības centru, Bērnu literatūras centru un Digitālā mantojuma centru.

Uzsākot darbu jaunajā ēkā pēc ES Prezidentūras darba beigām, tika sakārtota un padarīta vizuāli pievilcīga darba vide, noformētas lasītavas, pārplānotas lasītavu telpas atbilstoši lasītāju plūsmam, krājuma profilam, informācijas pakalpojumu specifikai, pētnieciskajai darbībai un pasākumu norisēm. Izveidoti jauni pakalpojumi, atvērtās jaunas, līdz šim nebijušas lasītavas – Interneta lasītava, Jauniešu lasītava *Telpa –15+*, Baltijas Austrumāzijas Informācijas centrs, Dž.F.Kenedija lasītava (ASV Kultūras centrs).

3. Personāls

2015. gadā LNB darbinieki bija iesaistīti telpu nomaiņā un krājumu pārvietošanā sakarā ar Eiropas Prezidentūras darbu LNB ēkā. Tāpat darbinieki bija iesaistīti sekmīgas prezidentūras

nodrošināšanā un atbalsta funkciju veikšanā. Lai piesaistītu apmeklētāju interesi ne tikai ēkai, bet arī bibliotēkas sniegtajiem pakalpojumiem, 69 darbinieki tika apmācīti par gidiem, kuri nodrošinājuši stabilu LNB atpazīstamību.

7. attēls. LNB darbinieku sadalījums.

2015. gadā vidējais amatu skaits LNB samazinājies par 2 – no 380 amata vietām 2014. gadā uz 378. Tika veikta sarežģīta daudzpakāpju personāla atlase un bibliotēkas nodrošināšana ar profesionāliem speciālistiem, kā rezultātā darbā pieņemts 41 darbinieks, bet 34 darbinieki ir pārtraukuši darba attiecības. No 259 bibliotekārajiem darbiniekiem 242 ir sievietes. LNB strādā 11 zinātņu doktori, 8 darbinieki studē doktorantūrā, bet 10 maģistru un bakalauru programmās. 2015. gadā LNB darbinieki dažādos profesionālās pilnveides un tālākizglītības programmās un pasākumos piedalījušies 434 reizes.

4. Komunikācija ar sabiedrību

Kopumā 2015. gadā tika sagatavotas un medijiem izplatītas 230 preses relīzes, sagatavotas un publicētas 675 ziņas, sagatavoti un digitālajā vidē izplatīti 57 video klipī. Ir notikušas vairāk nekā 120 intervijas un sižeti par LNB dažādos kontekstos. Drukātajos un elektroniskajos masu medijos par LNB ir bijušas aptuveni 1 000 publikāciju. LNB profilu sekotāju skaits sociālajos tīklos audzis no sasniedza 14 000 interesentiem 2014. gadā līdz 18 000 interesentiem 2015. gadā (*Facebook* sekotāju skaits sasniedzis 8 464, *Twitter* – 8 392).

Notika 5 preses konferences, no kurām plašāk apmeklētās bija sakarā ar LNB galvenās ieejas atvēršanu pēc ES Prezidentūras beigām (100 apmeklētāju), pirmo Bērnu grāmatu nedēļu Latvijā (50 apmeklētāju), LNB 96. gadadienai veltītu daudzveidīgu notikumu programmu “Viena diena bibliotēkā” un izstādes “Civilizācijas nospiedumi. Grāmatu kultūra literārajā Ķīnā no 10. līdz 20. gs.” atklāšanu (30 apmeklētāju).

Neskatoties uz pieejamo telpu ierobežotību ES Prezidentūras laikā pirmajā pusgadā, 2015. gadā LNB jaunajā ēkā notika ievērojams skaits kultūras pasākumi: 45 izstādes, 19 koncerti, vairāk nekā 100 konferences, semināri, diskusijas, lasījumi, grāmatu atvēršanas pasākumi un citi pasākumi, kurus apmeklēja aptuveni 378 000 interesentu. Bibliotēkas producēts pasākums “Viena diena bibliotēkā” pulcēja aptuveni 1 500 apmeklētāju, t.sk. dienas ietvaros 300 klausītāju apmeklēja jaunā flīģeļa pirmās ieskandināšanas koncertu.

LNB 2015. gadā turpināja īstenot lasītprasmes veicināšanas programmas. Programmā „Bērnu un jauniešu žūrija” tika iesaistīti 15 250 dalībnieki, tai skaitā iesaistot arī latviešu diasporas ārvalstīs pārstāvjus. Kopumā 24 bērnu un jauniešu rakstpratības un lasīšanas veicināšanas pasākumos iesaistījās 22 575 dalībnieki.

2015. gadā tika attīstīts ekskursiju pakalpojums – jaunajā ēkā tika novadītas ekskursijas 2 110 grupām, t.sk. 589 grupām svešvalodās (angļu, krievu, vācu), kurās piedalījās kopā 32 474 dalībnieki. Būtiski pieaudzis ārzemju ekskursantu skaits – no 4 245 svešvalodā runājošiem ekskursantiem 2014. gadā līdz 8 017 ekskursantiem 2015. gadā.

LNB aktīvi iesaistījās domubiedru grupas “Tuvā Pārdaugava” aktivitātēs, popularizējot LNB kā apkaimes iedzīvotājiem un viesiem draudzīgu objektu.

5. Plānotie pasākumi 2016. gadā

LNB kā sabiedrībai atvērta kultūras, zinātnes un izglītības centrs.

Pabeigt Grāmatniecības muzeja ekspozīcijas izveidi ar atklāšanu 2016. gada 29. augustā, uzsākt augstvērtīgu muzikālo, teātra un kino norišu mērķtiecīgu producēšanu Ziedoņa zālē, izstrādāt sponsoru piesaistes koncepciju un uzsākt tās realizāciju.

LNB tradicionālā un elektroniskā krājuma attīstība.

Izstrādāt “Nacionālo digitāli radīto publikāciju vākšanas, datu veidošanas, pieejamības un saglabāšanas stratēģiju” un vadlīnijas, izstrādāt “Fiziskā krājuma ilgtermiņa saglabāšanas stratēģiju”, veikt krājuma materiālus atlasīšanu un sagatavošanu ERAF3 digitalizācijas projektam, veikt Obligātā eksemplāra (OE) arhīva krājuma rekatalogizēšanu un uzsākt lasītāju apkalpošanu ar no Tautas grāmatu plaukta pieprasītiem izdevumiem.

Nacionālās bibliogrāfisko datu un zināšanu organizācijas sistēma.

Nodrošināt virzību uz RDA, veicinot RDA apguvi un pakāpenisku ieviešanu LNB un atbalstot tā ieviešanu citās zinātniskajās bibliotēkās atbilstoši aktualizētajai stratēģijai, kā arī organizējot starptautisku semināru “RDA in the Baltics & Eastern Europe”, praktisko semināru “Riga-THON” un EURIG (Eiropas RDA ieviešanas grupa) gada sanākumi 2016. g. 23.-25. maijā. Publicēt Raiņa un Aspazijas saistīto datu kolekcijas pilotprojekta rezultātus, izvērtēt pilotprojekta ieguvumus un plānot tālāku attīstību sadarbībā ar LNA, muzejiem u.c. partneriem.

Kultūras mantojuma digitalizācija un e-pakalpojumu attīstība

Sagatavot un uzsākt īstenot projektu ERAF programmā “Kultūras mantojuma digitalizācija”, izstrādāt un sākt īstenot LNDB attīstības stratēģiju un plānu, t.sk. nodrošināt visa LNB digitalizētā

satura pieejamību. Nodrošināt e-pakalpojumu attīstību, t.sk. veicināt datu bāzu un e-grāmatu izmantošanu (tiešsaistes abonēto datubāzu piekļuves pakalpojumu attīstība), apzināt un strukturēt *Open Access* resursus, attīstīt datubāzu personalizācijas pakalpojumu, izveidot sadarbības modeli ar Latvijas Centrālo statistikas pārvaldi kvalitatīva statistiskās informācijas pakalpojuma sniegšanai studijām un pētniecībai, izveidot mācību un informatīvos materiālus un nodrošināt mācības lasītājiem un darbiniekiem.

Pakalpojumu attīstība dažādām mērķauditorijām

Attīstīt pakalpojumus cilvēkiem ar redzes traucējumiem, attīstīt pakalpojumus pusaudžu un jauniešu auditorijai, veicinot profesionālo izaugsmi, karjeras veidošanu, vispusīgas un radošas personības attīstību. Organizēt atvērtās lekcijas par dažādu nozaru aktualitātēm sadarbībā ar augstskolu vadību un atbilstošā profila nozaru pasniedzējiem, atbalstot studiju un mūžizglītības procesus. Attīstīt pakalpojumus studentiem, nodrošinot apmācību par katalogu, datubāzēm un bibliotēkas krājumu.

LNB kā nacionāls un starptautisks starpnozaru kompetences centrs

Izveidot jauno Kultūras kanona portālu un īstenot Latvijas 100gades programmu. Nodrošināt Latvijas Nacionālās enciklopēdijas struktūras pilnveidošanu un satura attīstību, pilnveidot satura radīšanas metodoloģiskos līdzekļus un virtuālās platformas rediģēšanas vidi, uzsākt publiskās vides izveidi. Attīstīt pakalpojumus un sadarbību ar akadēmiskajām bibliotēkām, tai skaitā sākt piedāvāt augstākās izglītības un pētniecības institūcijām LNB brīvpieejas zinātnisko publikāciju repozitorija pakalpojumu "Academia". Aktualizēt novadpētniecības darba jautājumus bibliotēkās, tai skaitā izstrādāt vadlīnijas novadpētniecības darbam bibliotēkās un organizēt novadpētniecības konferenci. Uzlabot bibliotēku jomas profesionālās informācijas pieejamību un kvalitāti, tai skaitā izveidot profesionālās informācijas resursu "Bibliopedia".

LNB kā rakstpratības, informācijpratības un mūžizglītības centrs

Nodrošināt LNB pasākumu integrāciju "Kultūras skolas somas" stratēģijā, t.sk. attiecībā uz lasīšanas veicināšanas aktivitātēm. Veikt 240 stundu profesionālās pilnveides programmas "Informācijas un bibliotēku zinību pamati" un 960 stundu profesionālās tālākizglītības programmu "Bibliotēku zinības" un LNB kā izglītības iestādes akreditāciju, kā arī uzsākt programmas "Bibliotēku zinības" īstenošanu. Attīstīt informācijpratības un medijpratības apguves mācību pakalpojumus – izstrādāt vienotu koncepciju mācību pakalpojumam atsevišķām mērķgrupām, izstrādāt mācību metodiku pusaudžu un jauniešu informācijpratības attīstīšanai.

Personāla attīstība

Izveidot informācijas pārvaldības speciālista standartu un virzīt to apspriešanai un ievietošanai Amatu katalogā un Profesiju klasifikatorā, lai radītu pamatojumu bibliotekāro darbinieku algu palielināšanai un stiprinātu profesijas prestižu. Veikt LNB strukturālās izmaiņas un darba efektivitātes nodrošināšanu – Speciālo krājumu departamenta reorganizāciju un Tehnoloģiju departamenta darba pārstrukturēšanu saskaņā ar audita norādījumiem un ieteikumiem. Stiprināt darbinieku motivāciju un lojalitāti – izstrādāt darbinieku motivācijas paketi un veicināt korporatīvās kultūras uzlabošanu.

Administratīvā darbība

Noslēgt darbu pie LNB likuma, LNB nolikuma un Obligātā eksemplāra likuma izmaiņu ieteikumu sagatavošanas. Veikt Speciālo krājumu departamenta (SKD) darbības optimizāciju un izmaiņas struktūrā – funkciju detalizētu izstrādi, dokumentācijas sakārtošanu atbilstoši aktualizētajai struktūrai un mērķiem, integrēta krājuma profila pilnveidi un katalogizāciju. SKD reorganizācijas ietvaros izveidot Krājuma Saglabāšanas centru (uz esošā Restaurācijas centra bāzes), aktualizēt krājuma saglabāšanas prioritātes un izveidot LNB krājuma saglabāšanas koncepciju.

Veikt iepirkumus par LNB visu ēku ilgtermiņa fiziskās apsardzes un ēku un teritorijas uzkopšanu. Turpināt optimizēt visu inženiersistēmu darbību lai samazinātu energoresursu patēriņa izmaksas kopējā gada budžetā. Veikt uzlabojumus Mūkusalas ielas 3 ēkas labiekārtojuma pielāgošanai ekstremālo sporta veidu pielietojumam, veikt uzlabojumus audio vizuālo materiālu uzglabāšanai atbilstoši LVSISO11799 standartiem un panākt pasūtītāja aktivitātes infrastruktūras 5. kārtas – apakšzemes auto stāvvietas izbūvei.